

MAK Magazin AntiKorupcije

Magazin antikorupcije na internetu

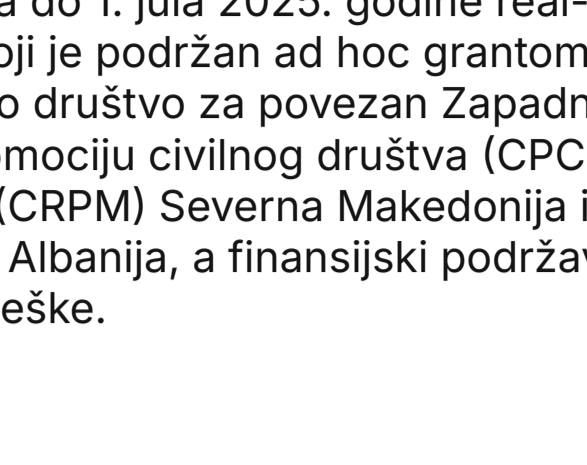
ELEKTRONSKI BROJ 4

Institut za istraživanje korupcije Kareja

O PROJEKTU

„STOP NASILJU, STOP KORUPCIJI!“

Institut za istraživanje korupcije Kareja sa pažnjom prati dešavanja koja su zemlju doveli u stanje političke krize i koja preta da eskalira masovnim nasiljem. U vezi s tim, Kareja u periodu od 1. marta do 1. jula 2025. godine realizuje projekat „Stop nasilju, stop korupciji!“ koji je podržan ad hoc grantom regionalnog projekta „SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan.“ Program implementira Centar za promociju civilnog društva (CPCD) BiH, Center for Research and Policy Making (CRPM) Severna Makedonija i Institute for Democracy and Mediation (IDM) Albanija, a finansijski podržava Ministarstvo spoljnih poslova Kraljevine Norveške.

Ciljevi projekta su:

- Povećanje efikasnosti uticaja građana i građanki na promene kroz organizacije civilnog društva koje promovišu sigurnost i stabilnost i upravljanje u regiji Zapadnog Balkana;
- Uticaj na događaje u društvu sa ciljem uspostavljanja vladavine prava i eliminisanja uzročnika nasilja;
- Prevencija dalje eskalacije i radikalizacije u društvu;
- Istraživanje koruptivnih uzroka protesta;

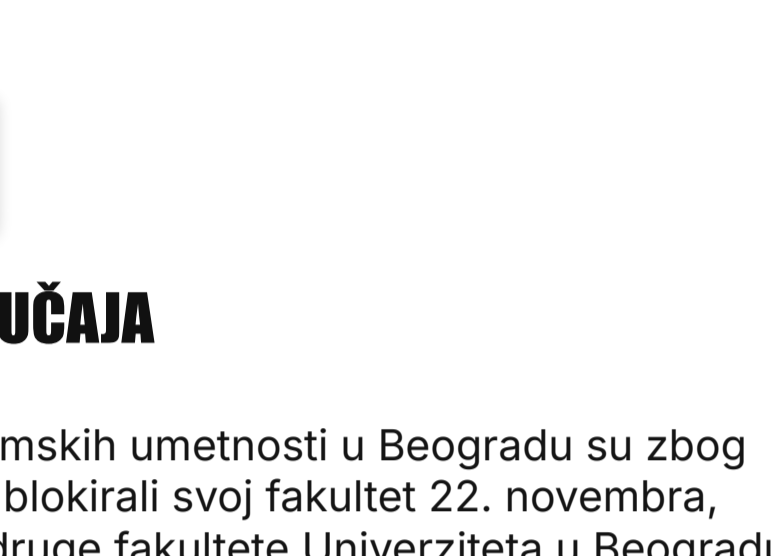
NASILNA SMRT 16 LJUDI

POKRENULA GRADANSKE PROTESTE BEZ PRESEDANA

Protesti širom Srbije, koji su počeli nakon pada betonske nadstrešnice Železničke stanice u Novom Sadu 1. novembra 2024. godine, ne jenjavaju ni posle skoro pet meseci od tog tragičnog događaja. Činjenica da je u jednom državnom objektu, koji dnevno koristi desetine hiljada ljudi i kojim gazduje javno preduzeće, izgubljeno 16 života označila je početak pobune protiv neefikasnog sistema podložnog korupciji. Ona je poslužila kao okidač za početak masovne borbe najširih i najrazličitijih slojeva stanovništva za društvene promene.

Okupljanje građana i građanki započelo je spontano na dan tragedije nadomak mesta nesreće. Njihova namera bila je da izraze tugu i odaju počast nastradilima, kao i da izraze solidarnost s porodicama koje su izgubile svoje bližnje. Istog dana, nekoliko stotina građana i građanki okupilo se na poziv organizacije STAV ispred novosadske Gradske kuće, zahtevajući od vlasti i nadležnih institucija da utvrde ko je kriv za pad nadstrešnice, te da svi odgovorni podnesu ostavke.

Iako su predstavnici države govornici kako su spremni na dijalog i kako vlast ne beži od odgovornosti, svoje pravo lice sistem je počeo da pokazuje već na protestu održanom 5. novembra, koji se smatra jednim od najmasovnijih protesta u skorašnjoj istoriji Novog Sada.

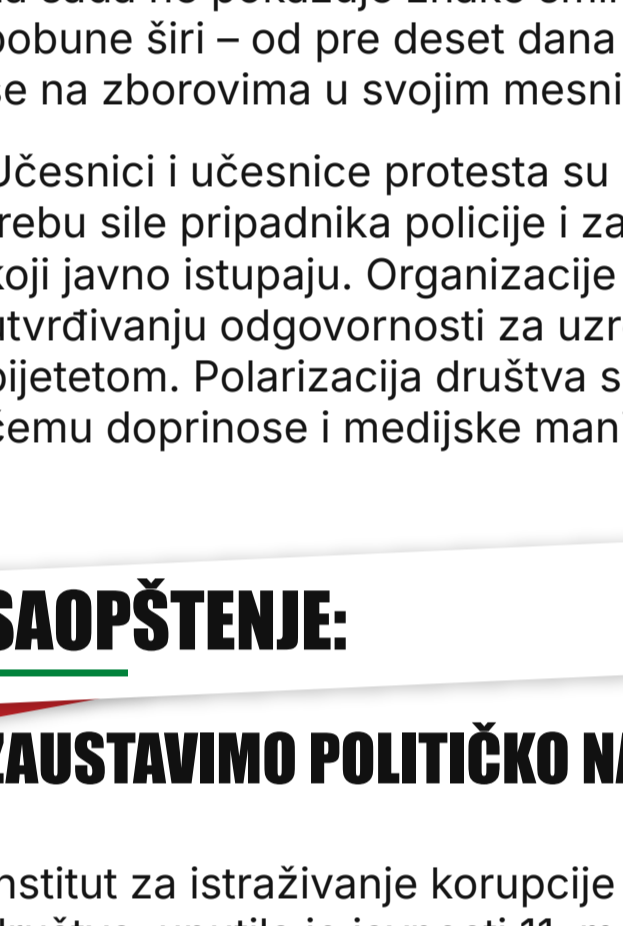
Autor: Bojan Džodan

Aktivističke grupe *Bravo!*, *SviČe* i druge organizacije u saradnji s novosadskom općinom, kao i 22.000 ljudi, i dalje su zahtevali da se utvrdi moralna i krivična odgovornost za događaj od 1. novembra. Međutim, umesto da privodi i hapsi odgovorne za pad nadstrešnice, pa i za incidente tokom ovog skupa koji su bili delo „ubačenih elemenata“, policija je privodila aktiviste i odbornike.

JOŠ BEZ INFORMACIJA

O KORUPTIVNOJ DIMENZIJI SLUČAJA

Studenti i studentkinje Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu su zbog napada na svoje kolege i kolegice blokirali svoj fakultet 22. novembra, nakon čega se protest proširio i na druge fakultete Univerziteta u Beogradu, a onda i na ostale univerzitete u zemlji. Oni su zatražili obelodanjivanje kompletne dokumentacije o rekonstrukciji Železničke stanice u Novom Sadu, procesuiranje napadača na studente i studentkinje, obustavu gonjenja lica koje je policija privodila zbog učešća u protestima i poboljšanje materijalnih zahteva visokog obrazovanja. Obustavom nastave su se studentskim zahtevima pridružili prosvetni radnici i radnice, a raznim manifestacijama građanske neposlušnosti i pripadnici drugih zanimanja – paori, advokati, učenici, u najopštijem smislu – građani i građanke.

Autor: Mishyac - Vlastito djelo, CC0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=154815491>

Zahtevi studenata nisu ispunjeni, uprkos više ponovljenim tvrdnjama vlasti da je visu. Protiv 13 lica, odgovornih za tehničku dimenziju nesreće, Više javno tužilaštvo u Novom Sadu je podiglo optužnice, neki od njih su u pritvoru. Posebno odeljenje za suzbijanje korupcije Višeg javnog tužilaštva u Beogradu podiglo je tri optužnice zbog pada nadstrešnice početkom marta. Uprkos tome, u javnosti se stiče utisak da koruptivne dimenzije čitavog slučaja nisu ni dotaknute, te se javlja osnovana sumnja da bi se pružanjem na uvid kompletne dokumentacije o rekonstrukciji Železničke stanice, što nadležni uslov odbijaju, javnost mogla steći utisak o razmerama nenamenskog trošenja javnog novca, što je i te kako doprinelo padu nadstrešnice.

Borba za pravедno, demokratsko i sigurno društvo, za uspostavljanje pravne države i funkcionisanje institucija u skladu sa zakonom je u jeku i za sada ne pokazuje znake smirivanja. Upravo obrnuto, a činimo se da se duh pobune širi – od pre deset dana građani i građanke širom Srbije okupljaju se na zborovima u svojim mesnim zajednicama.

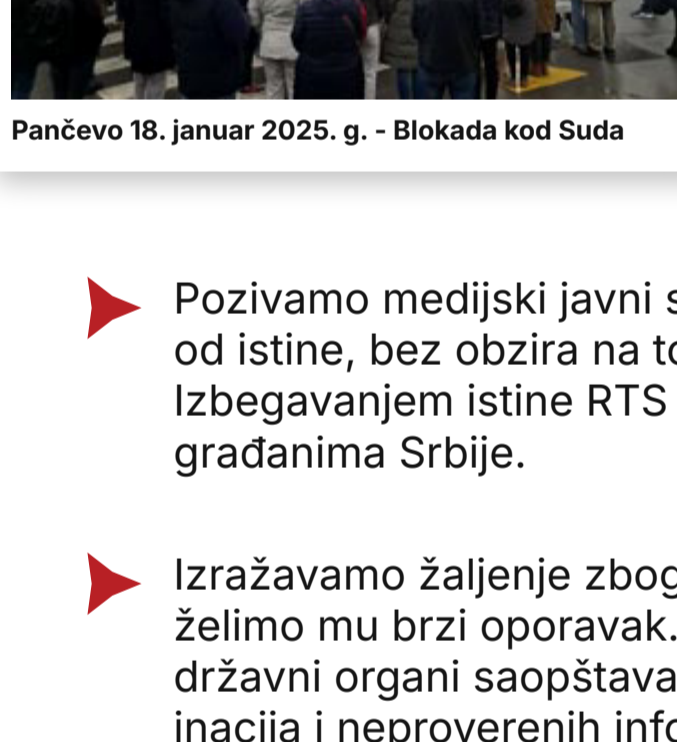
Učesnici i učesnice protesta su izuzetno senzibilisani za prekomernu upotrebu sile pripadnika policije i za neosnovana privođenja aktivista i građana koji javno istupaju. Organizacije civilnog društva neprestano insistiraju na utvrđivanju odgovornosti za uzroke tragedije i odnos prema poginulima sa pijetom. Polarizacija društva se nastavlja, a nasilje u različitim oblicima, čemu doprinose i medijske manipulacije i dezinformacije, uzima maha.

SAOPŠTENJE:

ZAUŠTAVIMO POLITIČKO NASILJE DOK NE BUDE KASNO

Institut za istraživanje korupcije Kareja, kao odgovorna organizacija civilnog društva, uputila je javnosti 11. marta 2025. godine sledeće saopštenje:

- Primorani smo da se nakon jučerašnjeg saopštenja, kojim smo ukazali, imajući u vidu eskaliranje političkog nasilja, u Beogradu i Novom Sadu i nesagledivo štetne posledice po društvo.
- Zabrinuti za bezbednost građanki i građana, posebno najranjivijih studentkinja i studenta, kao za bezbednost policijskih službenika, ukazujuemo da će, ukoliko se ne zaustavi, političko nasilje postati masovno. Dodatno je zabrinjavajuće što upravo oni koji treba da rade na smirivanju to ne čine. Naprotiv, utisak je da ga raspiruju.
- Pozivamo sve nadležne državne organe i pojedince, da prestanu sa verbalnim političkim nasiljem, bez obzira na to da li im pojedine činjenice i okolnosti idu u prilog ili ne.

Pančevo 18. januar 2025. g. - Blokada kod Suda

- Pozivamo policijske starešine da se otrgnu uticaju zloupotrebijene političke moći, da ne zloupotrebljavaju postupajuće policajce, da ne ih dovode u opasnost jednako kao da i da brinu o bezbednosti građanki i građana.
- Pozivamo građanke i građane, da ne nasleduju na provokacije i da se uzdrže od neprimerenih reakcija.

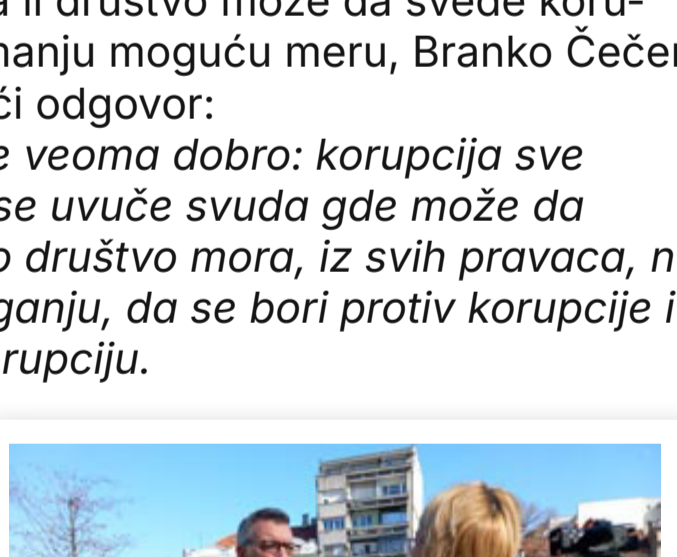
- Pozivamo medijski javni servis svih građana Srbije RTS da ne beži od istine, bez obzira na to da li je onerativno u korist ili na štetu. Izbegavanje obzira na RTS nanosi namerljivu štetu građankama i građanima Srbije.
- Izražavamo žaljenje zbog povreda nanetih policajcu u civilu i želimo mu žali oporavak. U vezi s tim zahtevamo da nadležni državni organi saopštavaju ono što je istina i da se uzdrže od insinucija i neproverenih informacija.

VIDEO-INTERVJUI

U okviru SMART Balkan projekta „Stop nasilju, stop korupciji!“ novinarka Ivana Živković je u ime Instituta za istraživanje korupcije Kareja iz Pančeva razgovarala je sa potpredsednikom Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika Srbije Nikolom Čurčinom, istraživačkim novinarom Brankom Čečenom i studentom Pravnog fakulteta.

Na pitanje novinarku zbog čega profesori štrajkuju, sindikalni aktivista Nikola Čurčin je odgovorio:

– Profesori prvenstveno podržavaju zahteve studenata, a to su borba za pravnu državu i borba protiv korupcije. Stradale žrtve u Novom Sadu su direktna posledica toga. Nastavnici se bore i za bezbednost učenika u školama. Sve je više nasilja u školama i napada na profesore. Objekti u kojima profesori rade a učenici borave u veoma su lošem stanju i predstavljaju direktnu pretnju za bezbednost. Stvari preko kojih se do sada prelazilo i koje su se zanemarivale više ne mogu ostati takve.

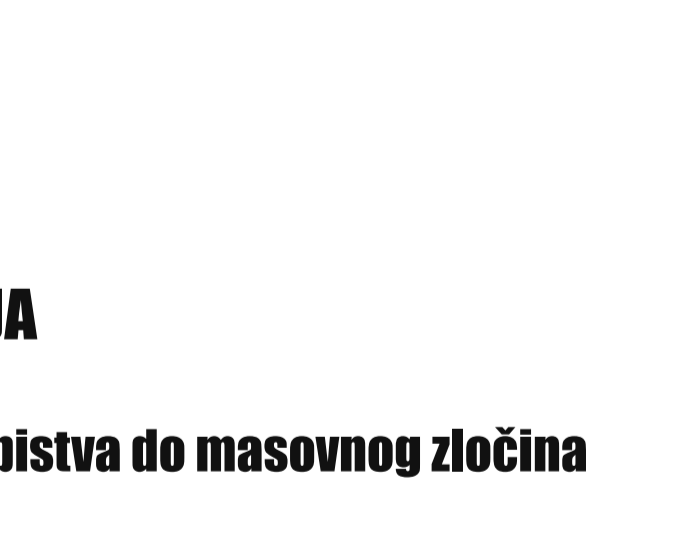
Pančevo - 6.3.2025. Ivana Živković i Nikola Čurčin

Student Pravnog fakulteta u Beogradu

Student Pravnog fakulteta objasnio je kakve sve oblike nasilja oni trenutno trpe: – Najviše su to bila neka medijska targetiranja pojedinih kolega sa fakulteta kao i pritisci na članove porodica koji su zaposleni u državnim institucijama.

Na pitanje da li društvo može da svede korupciju na najmanju moguću meru, Branko Čečen je dao sledeći odgovor: – Nisam ja izmislio ovo objašnjenje, ali je veoma dobro: korupcija sve vreme pokušava da raste i pokušava da se uvuče svuda gde može da dobije nekakav novac ili neku moć. Jedno društvo mora, na sve legalne načine koji su mu na raspolaganju, da se bori protiv korupcije i tako održava balans koji će smanjivati korupciju.

Branko Čečen

Izjava na video-formatu dostupne su na YouTube kanalu Kareje, kome se može pristupiti preko sajta www.kareja.org.rs klikom na ikonu za YouTube kanal u dnu naslovne stranice.

IZVOD IZ

MONITORINGA POLITIČKOG NASILJA

Od verbalnog nasilja preko pokušaja ubistva do masovnog zločina

Počevši od 1. novembra 2024. godine, kada je usled pada nadstrešnice na Železničkoj stanici u Novom Sadu 16 osoba izgubilo život, pa sve do danas, mogli smo da vidimo toliko političkog nasilja samo u jednom danu, da je za analizu potrebno i više meseci.

Navodimo nekoliko najtežih oblika političkog nasilja koje je do sada viđeno u Srbiji. Izdajamo napade na studentkinje i studente u blokadi, tokom odavanja počasti 15-minutnom tišinom, i to tako što su ih nasiljno udarali kolima i nanosili im telesne povrede. Ti zločini kvalifikovani su kao krivično delo pokušaj ubistva. Posebno se izdvaja zločin u kome je studentkinja u Novom Sadu pretukla nekoliko lica koja su izašla iz prostorija SNS-a, a kasnije su identifikovana i procesuirana. Njoj su nanete teške telesne povrede u predelu vilice, što je medicinski kvalifikovano kao „dislociranje vilice“.

Najmasovniji zločin desio se u Beogradu tokom najmasovnijeg skupa u istoriji Srbije, koji su organizovali Studenti u blokadi, 15. marta 2025. godine oko 19.10 sati, kada je došlo do neselektivne primene nekog od visokosofisticiranog oružja u javnosti poznatog kao „zvučni top“, prema više hiljada građanki i građana koji su u tom trenutku mirno stajali i odavali počast nastradlima 15-minutnim čutanjem. Vlast do sada nije otkrila izvršioce, niti bilo koju drugu okolnost koja bi doprinela rasvetljavanju zločina, osim što se maksimalno trudi da ga minimizira, pa i da ga negira.

Beograd - 15. mart 2025. g.

Tome u lazaru navodimo i tešku povredu nanetu pripadniku žandarmerije u civilu Lazaru Bačiću. Postoji snimak na kome se jasno vidi da je Bačić udario žandar u opremi za razbijanje demonstracija, međutim, vlast i vlasti bliski mediji su taj zločin predstavili kao da mu je povredu naneo neko od okupljenih studenata. Policija do danas nije identifikovala niti pružila bilo koji drugi dokaz koji bi doprineo tvrdnji da je student počinioc ovog zločina.

Redovni medijski, saradnički, aktivistički i drugarski saradnik *Pančevo Si Ti*

IMPRESUM

Urednik: Nenađ Živković, novinar
Saradnici: Jovana Svirac, Ivana Živković i Siniša Janković
Dizajn: Irena Stanković

Bilten MAK - Magazin AntiKorupcije je izrađen uz podršku regionalnog projekta SMART Balkan – Civilno društvo za povezan Zapadni Balkan kojeg implementira Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Center for Research and Policy Making (CRPM) i Institute for Democracy and Mediation (IDM) a finansijski podržava Ministarstvo spoljnih poslova Kraljevine Norveške.

Sadržaj Biltena MAK - Magazin AntiKorupcije je isključiva odgovornost Instituta za istraživanje korupcije Kareja i ne odražava nužno stavove Centra za promociju civilnog društva, Center for Research and Policy Making (CRPM), Institute for Democracy and Mediation i Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Norveške.

